

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti

[COM(2016) 761 final – 2016/0376 (COD)]

(2017/C 246/07)

Zpravodaj: **Mihai MANOLIU**

Konzultace	Rada, 9. 12. 2016 Evropský parlament, 12. 12. 2016
Právní základ	čl. 194 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	11. 4. 2017
Přijato na plenárním zasedání	26. 4. 2017
Plenární zasedání č.	525
Výsledek hlasování	115/1/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Je nutné, aby se evropští občané na prosazování energetické účinnosti aktivně podíleli, byli iniciativní, spolupracovali na společných projektech a bojovali za odstranění ekonomických, správních a regulačních překážek. Společným úkolem je realizovat cíle konference COP21, které přinesou řadu výhod: nové investice (renovace budov, zvýšení komfortu, účinné a spravedlivé měření) vytvářející pracovní místa, zmenšení energetické chudoby, snížení znečištění, zlepšení zdraví obyvatel nebo snížení závislosti na dovozu energie. Členské státy se musí do provádění směrnice o energetické účinnosti výrazněji zapojit, vzhledem k tomu, že nové cíle navrhované pro rok 2030 jsou mnohem ambicióznější než cíle pro rok 2020.

1.2. Energetická účinnost má mimořádný význam pro budoucnost evropského energetického systému. Zvýšení energetické účinnosti ve všech oblastech využívání energie může být účinným prostředkem, jak snížit náklady evropské ekonomiky, a zásada energetické účinnosti se především může stát klíčovým faktorem zlepšení dostupnosti finančních prostředků. Tento princip vede k nutnosti snížit poptávku po nákladných náhradních infrastrukturách. Požadavky na energetické úspory jsou slučitelné s udržitelným rozvojem (udržitelný a bezpečný stav), pro efektivní přechod k odolnému dekarbonizovanému inteligentnímu systému (nadregionální distribuční systémy, řízení poptávky, úložné systémy) je nutné využít synergie.

1.3. EHSV bere na vědomí návrh Komise na závazný cíl energetické účinnosti 30 % do roku 2030, ale je přesvědčen, že navýšení cíle z 27 % by mělo být řádně zdůvodněno zdůrazněním ekonomického přínosu a úrovně investic potřebných k dosažení těchto cílů. Je velmi důležité, aby studie dopadu zohlednila všechna opatření zaměřená na energetický a klimatický legislativní balíček.

1.4. EHSV žádá, aby se za účelem odstranění hlavních překážek pro použití článku 7 směrnice o energetické účinnosti zvýšilo povědomí konečných spotřebitelů, a to propagací a poskytováním informací o režimech energetické účinnosti a o alternativních opatřeních. Každý členský stát bude muset investovat do opatření zaměřených na věrohodné informování, komunikování, vzdělávání a pomoc určenou k podněcování občanů a podniků s cílem urychlit plnění politického cíle v oblasti změny klimatu a energetické účinnosti.

1.5. ESHV vyzývá členské státy, aby věnovaly více pozornosti domácnostem postiženým energetickou chudobou a domácnostem v sociálním bydlení, pro něž by se měly trvale snížit náklady na energie. Důležitým cílem je rovněž zlepšení účinnosti obytných budov a zavedení minimálních standardů (energetické audity) pro pronajímaná obydlí.

1.6. EHSV upozorňuje na důležitý cíl vzdělávání koncových uživatelů, pokud jde o technologie kombinované výroby elektřiny a tepla (kogenerace, klimatizace), inteligentní měření spotřeby a plány na modernizaci. Toto vzdělávání je důležité i proto, aby investoři, orgány veřejné správy a podniky získali podporu a důvěru potřebnou k realizaci projektů s velkým potenciálem účinnosti a podíleli se na financování výzkumu a vývoje.

1.7. EHSV doufá, že opatření, která stanoví finanční nástroje EU (úvěry, záruky, vlastní kapitál pro získávání finančních prostředků, granty), vytvoří a přilákají soukromé finanční prostředky určené na projekty v oblasti energetiky. Neměl by být opomíjen aspekt grantů na projekty se silným sociálním dopadem. Tyto finanční možnosti by měly být poskytnuty projektům zaměřeným na spotřebitele s nízkými příjmy. Vyžaduje to vypracování pokynů týkajících se vnitrostátních plánů pro transparentnost a srovnatelnost. EHSV se domnívá, že prioritně by měly být podporovány domácnosti postižené energetickou chudobou a měl by tak být zajištěn dlouhodobý stabilní politický rámec pro členské státy a udržitelný místní rozvoj.

1.8. EHSV se domnívá, že by toho mohlo být dosaženo prostřednictvím technické pomoci při provádění směrnice o energetické účinnosti prostřednictvím inovativních tržních systémů financování. Kvantitativním prvkem, který je velmi významný při poskytování finančních pobídek, je energetický audit (definice malých a středních podniků, odstranění dvojí certifikace, jednotný přístup týkající se rozšířené prahové hodnoty *de minimis*), který představuje nástroj pro zvýšení energetické účinnosti a výhodu pro konkurenceschopnost. Nezbytný je jak správný přístup při zajišťování kvality, tak národní vzdělávací programy pro poskytovatele služeb energetické účinnosti.

1.9. EHSV doporučuje, aby se pro zvýšení energetické účinnosti pro spotřebitele prováděly na vnitrostátní úrovni analýzy nákladů a přínosů vedoucí k úspoře nákladů.

1.10. Výbor vyzývá ke komplexnímu přístupu a ke zlepšení energetické účinnosti celého dopravního systému na základě neustálého technologického vývoje vozidel a pohonných systémů, přechodu na efektivní druhy dopravy z hlediska energie a inteligentních dopravních systémů (ITS), které zvýší míru využití dostupných kapacit. Toto je třeba vzít v úvahu i v případě letecké a námořní dopravy. Uživatelé musí být informováni o spotřebě paliva u každého druhu dopravy, včetně limitů pro příslušné emise CO₂.

2. Obecné připomínky

2.1. EHSV souhlasí s tím, že klíčovým prvkem energetické unie je zásada „**energetická účinnost v první řadě**“, kterou tento návrh na změnu uvádí do praxe. *Nejlevnější, nejčistější a nejbezpečnější energie je energie, která není vůbec používána. Energetická účinnost je jedním z nákladově nejefektivnějších způsobů, jak podpořit přechod na nízkouhlíkové hospodářství a vytvořit příležitosti pro růst, zaměstnanost a investice.*

2.2. Je-li cílem pro rok 2020 zvýšení energetické účinnosti o 20 %, pro rok 2030 bylo analyzováno více cílů (27–40 %). Nejambicióznější je usnesení Evropského parlamentu, které požaduje závazný cíl ve výši 40 %. Na základě analýzy přínosů z hlediska pracovních míst a hospodářského růstu, bezpečnosti dodávek, snížení emisí skleníkových plynů, ochrany zdraví a životního prostředí Komise navrhla závazný cíl energetické účinnosti ve výši 30 %. EHSV se domnívá, že v rámci tohoto prodloužení je velmi důležité pečlivě analyzovat dopad cílů v oblasti energetické účinnosti ve vztahu k dalším cílům stanoveným v legislativních návrzích v oblasti energetiky, a zejména k EU-ETS (systém EU pro obchodování s emisemi).

2.3. K dosažení těchto podněcujících cílů budou členské státy (s podporou hospodářských a sociálních výborů v jednotlivých zemích) a dodavatelé a distributoři energie muset dosáhnout energetických úspor (klíčová politika) ve výši 1,5 % ročně. EHSV považuje za oprávněný návrh na prodloužení povinnosti v oblasti úspory energie na období po roce 2020 při udržení meziročního tempa 1,5 % prostřednictvím systému závazků a flexibilních alternativních opatření na úrovni členských států týkajících se zavádění povinných úspor.

2.4. Tento nový přístup, který EHSV podporuje, zajistí členským státům i investorům dlouhodobou vizi potřebnou k vytvoření strategií a investičních plánů pro dosažení cíle na úrovni EU cestou provádění vhodných politik na celostátní a regionální úrovni, které do roku 2030 přinesou značné výhody, jako je snížení konečné spotřeby energie o 17 % (ve srovnání s rokem 2005), zrychlení hospodářského růstu vedoucí k nárůstu HDP o 0,4 %, snížení cen elektřiny pro domácnosti a průmysl (ze 161 na 157 EUR/MWh), vytváření obchodních příležitostí vytvářejících nová důstojná (vhodná) pracovní místa, snížení nákladů na omezování znečištění a poškození zdraví (pokles o 4,5–8,3 miliardy EUR) a zvýšení energetické bezpečnosti (dovoz plynu se do roku 2030 sníží o 12 %).

2.5. EHSV se domnívá, že mezi klíčové prvky patří informování vedoucích subjektů na trhu s energií, poskytování podstatných, jasných a stručných informací ohledně spotřeby domácnostem a průmyslovým spotřebitelům a posílení jejich práv v oblasti měření (dálkové odečty) a vyúčtování, včetně tepelné energie. Nesmí se zapomínat na zranitelné spotřebitele, kteří by díky snížení výdajů za elektřinu měli pocítit nárůst komfortu a životní úrovně.

2.6. Ochrana zranitelných spotřebitelů také vyžaduje, aby směrnice nezaváděla individuální měření v zemích, v nichž musí pronajímatelé ze zákona pokrýt nájemníkovy náklady na energii, zejména z toho důvodu, že tyto zákony o pronájmu výrazně podněcují pronajímatele k energeticky účinným renovacím. Mělo by se také zdůraznit, že v některých členských státech má mnoho individuálních měřičů, které byly v souladu se stávajícími právními předpisy EU namontovány teprve nedávno, užitečnou životnost značně překračující termín v roce 2027, který Komise stanovila pro jejich nahrazení zařízeními s dálkovým odpočtem. Nahrazení těchto měřičů by spotřebitelé v EU mohli považovat za zbytečné náklady navíc, proto je třeba se jich vyvarovat.

2.7. EHSV považuje za zásadní myšlenku posilování sociálních otázek souvisejících s energetickou účinností a bojem proti nejistotě a energetické chudobě, zejména v případě ohrožených spotřebitelů. Členské státy EU by měly věnovat větší pozornost sociálním opatřením. Provádění směrnice představuje podstatný prvek pro dosažení blahobytu.

2.8. Nesmíme zapomínat, že cíle v oblasti energetické účinnosti jsou spjaty s cíli v oblasti změny klimatu díky snižování emisí skleníkových plynů. Tento požadavek vytváří politiky, které zvyšují rozsah a rychlost zavádění nových technologií. Tyto nové technologie přinesou energetické úspory v dopravě, průmyslu, domácnostech a budovách. V neposlední řadě budou nové technologie představovat nákladově efektivní způsob, jak mohou členské státy splnit vnitrostátní cíle týkající se systému pro obchodování s emisemi (ETS a rozhodnutí o sdílení úsilí), v souladu s článkem 7 směrnice (skutečná úspora energie, praktická opatření pro dosažení energetické účinnosti).

2.9. Pokud jde o platné právní předpisy týkající se energetické účinnosti, Evropský parlament konstatuje následující: **Směrnice o energetické účinnosti nabízí navzdory svému nedostatečnému provedení rámec pro dosažení úspor energie; konkurující si právní předpisy brzdí ekologické úspěchy, vytváří byrokracii a zvyšují náklady na energii; existuje potřeba koherentnějších energetických právních předpisů; vyšší energetická účinnost přináší více pracovních míst a větší růst.**

2.10. V této souvislosti je EHSV přesvědčen, že nový legislativní návrh o energetické účinnosti toto stanovisko i opatření navrhovaná Evropským parlamentem zohlední.

3. Konkrétní připomínky

3.1. Právní základ, subsidiarita a proporcionalita

3.1.1. Konkrétní právní základ v odvětví energetiky představuje čl. 194 odst. 2 smlouvy o fungování Evropské unie, potvrzený ve směrnici 2012/27/EU. V důsledku toho představuje směrnice, kterou se mění stávající směrnice, vhodný nástroj.

3.1.2. EHSV se domnívá, že cílů energetické účinnosti nebylo dosud dosaženo, jedním z důvodů je to, že členské státy jednaly samostatně. Tyto cíle vyžadují koordinovanou činnost na úrovni EU zaměřenou na podporu aktivit v jednotlivých členských státech. Energetické otázky přinášejí politické, ekonomické (vnitřní trh, vývoj, investice, předpisy) a sociální výzvy

(spotřeba energie, poplatky, nejistota, pracovní místa) a bezpečnostní problémy v zásobování energií. Nesmíme zapomenout ani na otázky týkající se změny klimatu.

3.1.3. ESHV klade velký důraz na dodržování zásady subsidiarity a zachování flexibility, pokud jde o skladbu zdrojů energie a energetické politiky, aby byla záruka, že **členské státy** do roku 2030 **splní dobrovolně přijaté závazky** úspor.

3.2. *Provádění, monitorování, hodnocení a podávání zpráv*

3.2.1. Posuzovaly se různé úrovně snížení primární energie ve srovnání s výchozí úrovní z roku 2007, a pokud jde o formulaci cíle, byly analyzovány cíle týkající se spotřeby primární energie a konečné spotřeby energie, za podmínky úspor energie nebo za podmínky energetické intenzity. Z výsledků diskusí vyplynulo, že se většina zúčastněných subjektů vyjádřila ke stanovení cíle 30 % do roku 2030 kladně.

3.2.2. Na základě analýzy byly upřednostněny tyto možnosti:

- v případě článku 7, který se týká povinných úspor energie, byla zvolena možnost 3 (prodloužení platnosti článku 7 do roku 2030, zjednodušení a aktualizace);
- v případě článků 9–11, které se týkají měření a vyúčtování spotřeby energie, byla zvolena možnost 2 (objasnění a aktualizace, včetně konsolidace některých ustanovení za účelem zvýšení soudržnosti s právními předpisy v oblasti vnitřního trhu s energií).

3.2.3. Důležitý závěr se týká sociálního dopadu: každá částka ve výši 1,2 milionu EUR vydaná na energetickou účinnost podpoří přímo přibližně 23 pracovních míst.

3.2.4. Pokud jde o snížení výdajů za paliva na základě opatření energetické účinnosti zaměřených na obyvatele, kteří žijí v energetické chudobě, je vítán pozitivní výsledek, který může pomoci řešit některé problémy spojené se sociálním vyloučením.

3.2.5. EHSV se domnívá, že návrh na změnu směrnice bude mít pozitivní dopad na malé a střední podniky díky zvláštním opatřením a programům pomoci (režimy pokrytí nákladů na energetické audity) a podpoře provádění energetických auditů. Malé stavební firmy získají díky renovaci budov i díky prodloužení platnosti článku 7 za stávající limit do roku 2030 výhodu podnikatelských příležitostí. Smlouvy o energetické účinnosti uzavřené s dodavateli energií jsou další pobídkou pro společnosti poskytující energetické služby, většinou malé a střední podniky.

3.2.6. EHSV se domnívá, že opatření týkající se měření a vyúčtování spotřeby energie povedou současně k objasnění a aktualizaci v souvislosti s technologickým vývojem, pokud jde o zařízení pro dálkové měření spotřeby tepelné energie (vytápění, klimatizace). Současně budou informace o spotřebě energie přesné, individuální a časté, v souladu s vnitrostátními energetickými politikami.

3.2.7. Pokud jde o rozpočtové nebo administrativní náklady pro veřejné orgány v členských státech, návrh sice prodlužuje dobu provádění, ale nevyžaduje další náklady, neboť členské státy již struktury a příslušná opatření zavedly. Náklady spojené se systémy povinného zvyšování energetické účinnosti budou přeneseny na koncové zákazníky. Přínosy pro koncové zákazníky budou spočívat ve snížení nákladů na energie v důsledku nižší spotřeby energie. Tento návrh nemá žádné důsledky pro rozpočet EU.

3.2.8. Nový systém energetické správy přinese zavedení flexibilního a transparentního systému analýzy, plánování, podávání zpráv a monitorování v souladu s vnitrostátními plány v oblasti energetiky a změny klimatu. Bude následovat provádění vnitrostátních plánů směrem k dosažení cílů energetické účinnosti a k dosažení celkového cíle na úrovni EU. Toho bude dosaženo prostřednictvím plnění ukazatelů úspěchu v souladu s upřednostňovanou možností: správné provedení a uplatňování; větší pokrok při provádění; více dostupných informací pro spotřebitele; snížená administrativní zátěž a lepší oznamování dosažených úspor.

3.3. Přípomínky ke konkrétním ustanovením návrhu na změnu směrnice

3.3.1. Orientační cíl 27 % byl nahrazen závazným cílem 30 % na úrovni EU. Každý členský stát si musí stanovit vnitrostátní cíl energetické účinnosti do roku 2020 na základě spotřeby primární energie nebo konečné spotřeby energie. Komise posoudí pokrok, analyzuje všechny sdělené cíle a určí, zda bylo dosaženo cíle na úrovni EU. Komise může v případě odchýlení se od cesty k dosažení těchto cílů navrhnout vhodná opatření. Proces hodnocení bude podrobně určen v rámci správy energetické unie.

3.3.2. Požaduje se, aby členské státy vytvořily dlouhodobé strategie za účelem uvolnění nezbytných investic do renovace svého vnitrostátního fondu budov. Směrnice přenesla tento odstavec ze směrnice o energetické účinnosti do směrnice o energetické náročnosti budov. EHSV se domnívá, že směrnice o energetické náročnosti budov představuje velmi důležitý nástroj k dosažení přijatých cílů, neboť budovy jsou největším spotřebitelem energie v Evropě (více než 40 % celkové konečné energie).

3.3.3. EHSV považuje koncepci kombinované výroby tepla a elektřiny za určující pro současnou výrobu elektrické i tepelné energie (v podobě horké vody, páry nebo chladicí kapaliny) ve stejných zařízeních (parní turbína – generátor, spalovací motor – generátor atd.). Kombinovaná výroba tepla a elektřiny s vysokou účinností by měla přinést úspory primární energie alespoň o 10 % ve srovnání s referenčními hodnotami oddělené výroby elektřiny a tepla. Na rozdíl od klasických (kondenzačních) elektráren, kde se na elektřinu přeměňuje pouze 33 % primární energie, v případě kombinované výroby tepla a elektřiny s vysokou účinností se díky kombinaci dvou procesů (současná výroba elektřiny a tepla) dosáhne přeměny až 90 % primární energie.

3.3.4. Kombinovaná výroba tepla a elektřiny má podstatné výhody: energetická účinnost, flexibilita ve výběru paliva, snadná obsluha a údržba, bezpečnost, komfort pro zákazníky, snížení nákladů na životní cyklus, snížení investičních nákladů či flexibilita při návrhu systému.

3.3.5. Skladování elektrické energie může být vedle získávání energie z vhodných zdrojů (s nízkým obsahem uhlíku) a optimalizace spotřeby energie řešením pro společnosti, které buď vyrábějí energii z obnovitelných zdrojů a chtějí optimalizovat spotřebu podle potřeby, nebo chtějí dosáhnout snížení nákladů poklesem spotřeby energie během špičky ve prospěch využití levnější elektrické energie mimo špičku.

3.3.6. EHSV podporuje přístup Komise ohledně článku 7, který se mění tak, aby se prodloužila lhůta pro povinné úspory energie do roku 2030 při zachování míry 1,5 % jako cíle ročních úspor. Zhodnocení pokroku při provádění opatření bude provedeno v roce 2027 a poté každých 10 let, dokud se nedospěje k závěru, že bylo dosaženo dlouhodobých cílů Unie v oblasti energie a klimatu pro rok 2050.

3.3.7. EHSV vítá změnu článků, jimiž se řídí měření a účtování, a vyjasnění otázek, které se týkají dálkového vytápění, dálkového chlazení a užitkové teplé vody z centrálních zdrojů. Individuální měřiče však nesmí právní předpisy EU zavádět v zemích, v nichž musí pronajímatelé ze zákona pokrýt nájemníkové náklady na energii (hrubý nájem, za státního dohledu nad jednáním o nájemném mezi organizacemi nájemníků a pronajímatelů). Pokud jde o měření spotřeby plynu, konečný spotřebitel musí být vybaven individuálním měřičem, který přesně zobrazuje skutečnou spotřebu.

3.3.8. Informace o spotřebě plynu se bude opírat o skutečnou spotřebu, pomocí systému pravidelných vlastních odečtů. Bude požadováno, aby byly údaje o spotřebě a vyúčtování k dispozici poskytovatelům energetických služeb. Vyžaduje se, aby spotřebitelé dostávali faktury (v elektronické podobě) v jasné a srozumitelné podobě. EHSV vyjadřuje přání, aby se vzhledem k navrhovaným zlepšením **členské státy více zapojily do hledání správných řešení ze sociálního i ekonomického hlediska, pokud jde o řešení problémů nákladů na měření (kdo hradí náklady na měřič?)**. Tato otázka má zásadní význam pro správné a spravedlivé určení rovných podmínek přístupu k energii.

3.3.9. Energetický průmysl již dávno požadoval, aby byl proveden přezkum faktoru primární energie na základě konečné spotřeby energie pro úspory udávané v kWh v členských státech. Metodika a nový faktor představují významné zlepšení. EHSV podporuje hodnotu faktoru primární energie ve výši 2,0, jež členským státům ponechává možnost uplatnit jiný koeficient, přičemž jsou povinny ho konkrétně zdůvodnit. Energetický průmysl je znepokojen nepříznivým způsobem výpočtu energie z jaderných zdrojů, pro niž se jako vhodný považuje faktor 1 (konverze 100 %), podobný tomu, který se používá i u dalších zdrojů neobsahujících oxid uhličitý.

V Bruselu dne 26. dubna 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS
